

Evidencijski broj / Article ID: 14403643
Vrsta novine / Frequency: Dnevna
Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
Rubrika / Section: Naslovnica

POTONUO 1869. VIŠKI RONILAC ROBERT ANASTASOV TVRDI DA JE PRONAŠAO OSTATKE RATNOGA BRODA 'RADETZKY':

Otkrio sam STR. 12 austrijsku fregatu i modri grob 340 mornara

'IZRONIO' NAKON 145 GODINA ROBERT ANASTASOV U PODMORJU KOD VISA NA 87 METARA DUBINE PRONAŠAO DAVI

Otkrio sam austrijsku fregatu u njoj modri grob 340 m

PIŠE OJDANA KOHAREVIĆ

Prvi sam čovjek koji je nakon 145 godina vidio austrijski ratni brod "Radetzky" na dnu mora i u njemu grobnicu 340 mornara!

Tvrđi to Višanin Robert Anastasov navodeći kako je ostatke stare austrijske fregate pronašao u viškom akvatoriju točno uoči 145. godišnjice potonuća.

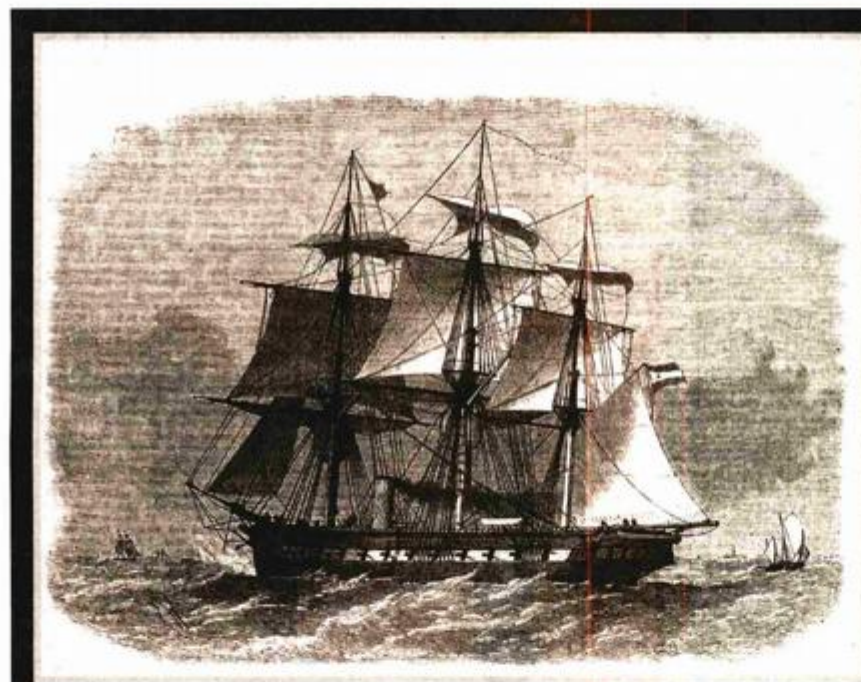
- Puno sam čitao i proučavao sve što je povezano sa slavnim Viškim bojem koji se odigrao 1866. godine i znam da je tamo bio i austrijski brod "Radetzky". U tom su boju potonuli moćni ratni brodovi, ali se "Radetzky" tada izvukao. Nastavio je još nekoliko godina plovidbu sve dok nije potonuo, kako se tvrdilo u starim izvorima, negdje sa sjeverne strane otoka prema Paklenjacima. Međutim, točna njegova lokacija na dnu mora nije se dosad znala – priča Anastasov.

Kameru nije imao

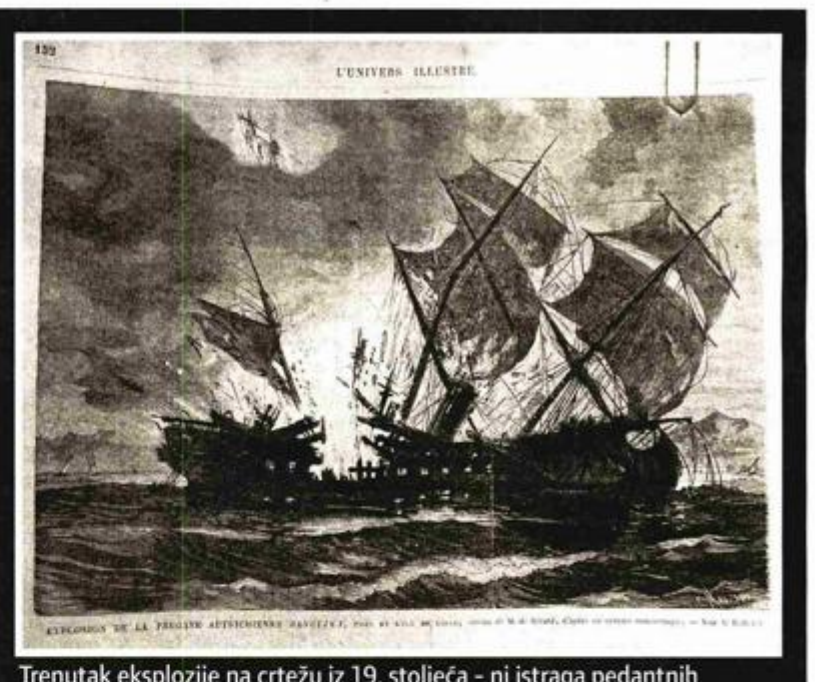
Budući da se godinama bavi ronjenjem, Anastasov je odlučio zaroniti na mjestu gdje su mu ribari rekli kako, dok vuku mreže, vide neobično crnilo koje se ne vidi na drugim mjestima. Sve to navelo ga je na spuštanje u modre ili bi se prije moglo reći crne dubine jer je more na tome mjestu duboko 87 metara.

- Kad sam se na toj lokaciji spustio blizu dna, vrlo brzo sam vidio ostatke broda. Izgledalo je kao da su skupljeni na jednoj hrpi, a zatim sam ugledao i top, po čemu

Ribari su me upozorili kako na jednoj poziciji vide neobično crnilo. Kad sam se tu spustio do dna, vrlo brzo sam vidio ostatke broda skupljene na hrpi, a zatim sam ugledao i top, po čemu sam odmah zaključio da je riječ o austrijskom brodu – priča Anastasov

Fregata 'Radetzky' bila je vrlo moćan brod austrijske flote

Trenutak eksplozije na crtežu iz 19. stoljeća - ni istraga pedantnih austrijskih vlasti nije otkrila uzrok

Sudionik znamenite bitke

•• Brod "Graf Radetzky" najviše je poznat po sudjelovanju u znamenitoj pomorskoj bitki koja se odvijala 1866. u blizini Visa. U njoj su se sukobile mornarice Habsburške Monarhije i Kraljevine Italije. Bitka je završila austrijskom pobjedom. To je bila prva velika pomorska bitka u kojoj su sudjelovali oklopljeni brodovi i brodovi na parni pogon. To je bila jedna od zadnjih, ako ne i zadnja bitka koja je koristila probijanje broda kljunom kao ratnu taktiku. "Radetzky" je kao neoklopljeni brod sudjelovao u drugom udarnom valu austrijske mornarice. Budući da su na austrijskoj strani sudjelovali brojni hrvatski mornari, posljedica austrijske pobjede pod Visom bilo je odbacivanje naklonosti prema Italiji i buđenje hrvatske nacionalne svijesti u Dalmaciji.

Sam odmah zaključio da je riječ o austrijskom brodu jer je upravo takav top bio na "Radetzkom" – priča Anastasov koji je u svojoj fascinaciji olupinama dugo na maketama i u izvorima proučavao izgled i sadržaj te austrijske fregate.

Po onome što je doznao istražujući okolnosti potonuća, brod "Radetzky" je bio dug 58 metara, širok 12 metara, pokretao ga je parni stroj od 300 konjskih snaga, a vozio je brzinom od 10 do 12 čvorova. Osim parnog stroja pokretala su ga i jedra. Niti

pedantne austrijske vlasti nikada u svojoj istrazi nisu do kraja razjasnile zašto je brod eksplodirao u redovitoj plovidbi, iz čista mira.

Robertu je žao što nije imao kameru, no nije očekivao da će već nakon prvoga zarona odmah otkriti ono za čim je tragao, pa se nije opskrbio potrebnom opremom. O pronalasku je obavijestio Ministarstvo kulture.

- Budući da je u nesreći broda poginulo više od 300 ljudi, bilo bi dobro to područe na neki način zaštititi jer riječ je o važnom dije-

lu naše povijesti - zaključuje Anastasov.

O ratnim brodovima potonulim kod Visa pisao je i poznati naš publicist Frano Baras. Naime, u podmorju otoka Visa leži nekoliko podrtina velikih ratnih brodova među kojima su najzanimljiviji admiralski brod talijanske flote "Re d'Italia" i talijanska oklopljena topovnjača "Palestro". Baras dalje piše:

"No, tri godine poslije Viškog boja, također u viškim vodama, 20. veljače 1869. oko 10 sati iznenadna eksplozija

Parni stroj i jedra

Ratni brod "Radetzky" je bio dug 58 metara, širok 12 metara, pokretao ga je parni stroj od 300 konjskih snaga, a vozio je brzinom od 10 do 12 čvorova. Osim parnog stroja pokretala su ga i jedra.

O POTONULI RATNI BROD 'RADEZKY':

regatu i mornara

Robert Anastasov: Lokaciju treba zaštititi

prekinula je zauvijek plovidbu austrijske ratne fregate "Radetzky" (2800 t). Brod se propeo, zatim je u nekoliko minuta krmom potonuo u dubine. Od 363 članova posade, spasila su se samo 23 čovjeka. Uzrok eksplozije ostao je nerazjašnjen.

Budući da su željezni ratni brodovi imali više prostorija s nepropusnim stijenkama i vratima, u njih more nije moralo prodrijeti. Dakle, teoretski je moguće da su neke od tih komora i dandanas potpuno suhe i da se u njima nalaze mumificirani leševi članova posade, kao i ostali neoštećeni i netaknuti predmeti." Baras u tom tekstu spominje i mogućnost da se u nekim podrutinama kriju i sefovi sa zlatnicima.

Maketa iz Pučišća

U nekim podrutinama možda, ali na "Radetzkom" - vrlo teško. Tako nam je kazao Stjepan Lozo, ravnatelj Pomorskog muzeja u Spli-

tu, koji je istraživao sudbinu tog austrijskog ratnog broda. Prema onome što je Lozo iz dostupnih izvora doznao mala je vjerojatnost da je na brodu bilo zlata.

- To je bila fregata, trojarbolni ratni brod koji je sudjelovao u Viškom boju, imao je dvije topovske palube, bio je vrlo moćan i dobro je kotirao u austrijskoj floti. Osim jedara fregata je imala ugrađen parni stroj i dimnjak.

Vezano za "Radetzky", jednom sam naišao na maketu nepoznatog austrijskog broda u Pučišćima i uz tešku muku prepoznao sam da je to maketa "Radetzky". Čovjek koji je bio mornar na tom brodu krajem 19. stoljeća napravio je maketu te fregate. Poslije je restaurirana, no toliko loše da je praktički bila uništena.

A vezano uz pronalazak ostataka te fregate, u svemu je najvrednije što je to grobnica više od 300 mornara i zato treba odati pijetet tim ljudima - kaže Lozo.

Ministarstvo kreće u skeniranje pozicije

•• O pronalasku olupine oglasilo se i Ministarstvo kulture: "Nadležni Konzervatorski odjel u Splitu i Odjel za podvodnu arheologiju Hrvatskog restauratorskog zavoda zaprimili su usmenu dojavu o pronalasku olupine u podmorju otoka Visa. U suradnji Ministarstva kulture i Obalne straže RH, a temeljem Koordinacije za nadzor i zaštitu prava i interesa RH na moru, planirana je akcija višeslojnog snimanja (skeniranja) dna na predmetnoj poziciji te podvodnog rekognosciranja, kako bi se utvrdilo o kakvoj je točno olupini riječ. Rezultati predmetne akcije odredit će daljnje postupke u svrhu zaštite potencijalnog kulturnog dobra, odnosno upisa u Registar kulturnih dobara RH" - kažu u Ministarstvu kulture.

Stjepan Lozo, ravnatelj Hrvatskog pomorskog muzeja